

Folketingets Beskæftigelsesudvalg
lov@ft.dk

Torsten Gejl (Alternativet)
Torsten.Gejl@ft.dk

Beskæftigelsesministeriet

Ved Stranden 8

1061 København K

T +45 72 20 50 00

E bm@bm.dk

www.bm.dk

CVR 10172748

Beskæftigelsesudvalget har i brev af 8. april 2019 stillet følgende spørgsmål nr. 2 (L 209 – spørgsmål 2), som hermed besvares. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Torsten Gejl (ALT).

Spørgsmål nr. 2:

”Vil ministeren kommentere på resultaterne af det finske forsøg med borgerløn, herunder at testpersonerne i lige så høj grad var i beskæftigelse som kontrolgruppen, og at testpersonerne havde færre stresssymptomer, færre problemer med at koncentrere sig og færre sundhedsproblemer end kontrolgruppen?”

15. april 2019

J.nr. 2018-5657

Svar:

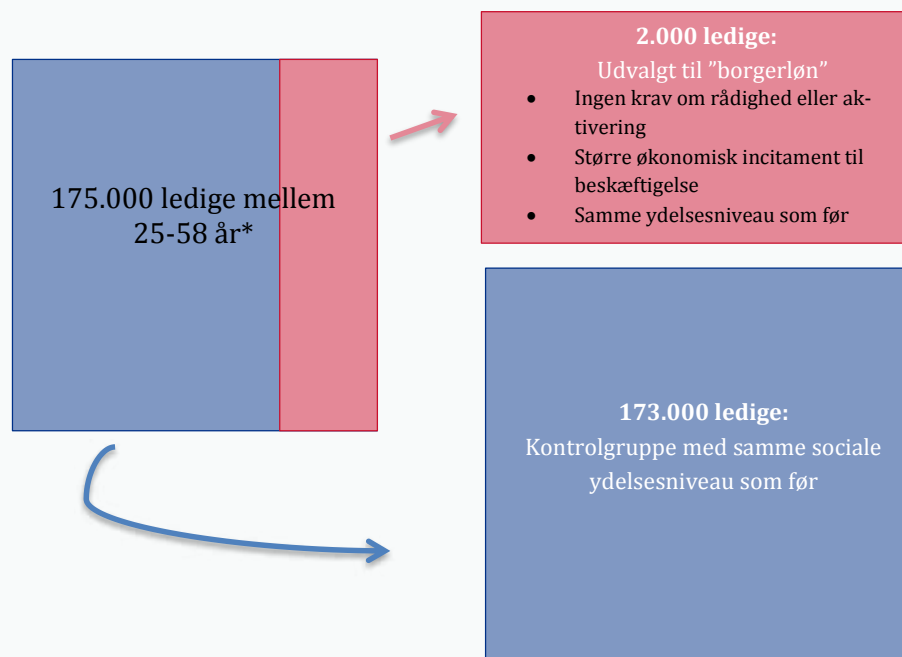
Finland igangsatte i januar 2017 og frem til december 2018 et eksperiment med borgerløn. Dette med henblik på at styrke vidensgrundlaget i forhold til, om fritagelse af ledige fra aktivering og rådighed samt øget økonomisk incitament til at arbejde vil øge deltagelsen på arbejdsmarkedet.

For nuværende er data og resultater kun tilgængelige for det første år.

Op til eksperimentets start blev det i Finland diskuteret, hvilken model for borgerløn man ønskede at implementere. Det blev besluttet at gennemføre en model, hvor ydelsesniveauet blev fastsat til det samme niveau, som ikke-forsikrede ledige kunne få i ydelse. Ydelsesniveauet for den finske borgerløn er markant lavere, end de satser, der gælder for flertallet af overførselsmodtagere i Danmark.

Testgruppen blev udvalgt fra en gruppe bestående af 175.000 ikke-forsikrede ledige. 2.000 personer blev udvalgt til at indgå i testgruppen, og denne gruppe bliver sammenlignet med 173.000 personer i kontrolgruppen, *jf. boks 1 neden for*.

Udvælgelse til eksperiment om borgerløn i Finland

*Ekskl. personer, som er ledige sfa. midlertidige forhold

Kilde: The Basic Income Experiment 2017-2018 in Finland, Preliminary Results (Ministry of social Affairs and Health, Finland)

Testgruppen fik en ydelse svarende til den ydelse, de tidligere fik, men blev fritaget fra krav om aktivering og om at stå til rådighed. Derudover gav borgerlønnen langt større økonomisk gevinst, hvis borgeren arbejdede i et job eller småjob ved siden af sin ydelse, sammenlignet med kontrolgruppen, da testgruppen ikke blev modregnet i deres borgerløn.

Borgere, der ved forsøgets start var i beskæftigelse, deltog ikke i eksperimentet, og dermed viser forsøget ikke noget om, hvorvidt de personer, der får tilbudt borgerløn, er mere tilbøjelige til at skifte deres arbejde ud med borgerløn eller ændre i deres arbejdstid.

De foreløbige resultater af det finske eksperiment

Den foreløbige analyse ser på en række parametre, herunder antal dage i beskæftigelse, indkomst fra beskæftigelse, selvvurderet helbred og stressniveau, evne til at koncentrere sig, tiltro til egen fremtid og finansielle situation, samt nogle parametre om tillid til det retslige system, andre mennesker og politikere, om beskæftigelses-systemet er for bureaukratisk samt evne til at påvirke samfundsproblemstillinger.

Parametrene omkring helbred, trivsel mv. er kun målt i slutningen af forsøget.

Resultater for beskæftigelse og arbejdsindtægter

De foreløbige resultater for 2017 viser, at testgruppen havde samme beskæftigelsesomfang sammenlignet med kontrolgruppen. Derudover modtog de to grupper det samme i lønindtægter og indkomst fra selvstændig virksomhed, hvorfor der heller ikke blev observeret nogen indkomsteffekter af forsøget. Dette resultat er interessant, fordi testgruppen fik meget større økonomisk gevinst, ved at arbejde ved siden af ydelsen, sammenlignet med kontrolgruppen.

Resultaterne skal ses i lyset af, at personerne i testgruppen både fik øget deres økonomiske incitament til beskæftigelse og blev fritaget fra krav om aktivering og om at stå til rådighed. Der er i evalueringen ikke skelnet mellem de forskellige elementer. Det er således ikke muligt at sige noget om, hvad effekterne ville have været, hvis f.eks. den aktive indsats var blevet fastholdt i forbindelse med borgerlønnen.

Resultater for trivsel

Resultaterne for de øvrige parametre viser, at testgruppen rapporterede bedre helbred, mindre stress og havde større tiltro til deres egen fremtid. Herudover oplevede testgruppen også større økonomisk trivsel, mindre grad af bureaukrati i beskæftigelsessystemet, større evne til at påvirke samfundsforhold samt større tillid til andre mennesker, det retlige system og politikere. Forskerne understreger, at disse resultater ikke kan tolkes som kausale, men derimod som første indikationer.

Opmærksomhedspunkter ved eksperimentet

En større del af personerne i testgruppen, der var udvalgt til borgerløn, valgte selv at fortsætte med at modtage den ydelse, de kom fra. Dette skyldtes sandsynligvis, at personerne her kunne fortsætte med at modtage børnetilskud, mens dette ikke var muligt ved siden af borgerlønnen. Dette medfører et metodisk problem, da det bliver svært at vurdere betydningen af borgerlønnen. De borgere, der blev udvalgt til testgruppen, men som valgte at forblive på den ydelse, de kom fra, er i evalueringen således blevet betragtet som personer, der modtager borgerløn.

Derudover blev der ikke foretaget målinger af trivsel, helbred mv. før eksperimentets start. Dermed er det svært at konkludere, om testgruppens større grad af trivsel skyldes eksperimentet, eller om det også var tilfældet inden forsøgets start.

Det skal ligeledes bemærkes, at der i evalueringen ikke ses på udgifterne til eksperimentet. Generelt er det en vigtig parameter i en evaluering som det finske eksperiment at sammenholde effekter og udgifter. Eksempelvis er der udgifter forbundet med at fjerne modregningen, når personerne i testgruppen arbejder ved siden af borgerlønnen. Disse omkostninger ville være endnu højere, hvis borgerlønnen blev udvidet til også at dække borgere, der allerede er i arbejde.

Der er således en række opmærksomhedspunkter vedrørende eksperimentet, der gør det vanskeligt at evaluere de faktiske virkninger af den midlertidige borgerløn i Finland.

Jeg ser naturligvis frem til starten af 2020, hvor alle resultater fra det finske forsøg ligger klar.

Umiddelbart opfatter jeg dog ikke basisydelser – eller borgerløn – som en model, der passer ind i en dansk kontekst, hvor der er bred enighed om, at ret og pligt går hånd i hånd.

Regeringen drøftede basisydelser i forbindelse med det 5. møde i Disruptionrådet, hvor det stod klart, at der er et stort dilemma indlejret i et sådant forslag i Danmark. Hvis alle skulle have én og samme ydelse, bliver den enten så lav, at man ikke kan leve af den, hvorfor den ikke kan erstatte de øvrige indkomsterstøttende ydelser. Eller også vil basisydelsen blive så høj, at den bliver meget dyr at gennemføre og desuden vil skade arbejdsudbuddet.

Samtidig hæfter jeg mig ved, at der foreløbigt hverken er konstateret positive beskæftigelseseffekter eller positive indkomsteffekter af det finske forsøg med borgerløn.

Venlig hilsen

Troels Lund Poulsen